

**Správa o činnosti Slovenskej poľnohospodárskej knižnice
za rok 2019**

Materiál na rokovanie Kolégia rektorky SPU v Nitre

apríl 2020

Predkladajú:

prof. Ing. Zdenko Tkáč, PhD., prorektor pre vedu a výskum

Mgr. Beáta Bellérová, PhD., riaditeľka SIPK

Spracovali:

Mgr. Beáta Bellérová, PhD. a kol.

Návrh na rozhodnutie: správa sa schvaľuje

a) s pripomienkami

b) bez pripomienok

1. ÚČEL A POSLANIE

Slovenská poľnohospodárska knižnica (ďalej aj SIPK alebo len knižnica) je informačným pracoviskom Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre. Je súčasťou knižničného systému SR, vystupuje v ňom ako akademická knižnica, ktorá zároveň plní funkciu špecializovanej vedeckej knižnice so zameraním na oblasť poľnohospodárstva. Úlohy špecializovanej vedeckej knižnice vzťahujúce sa na SIPK podľa § 8 Zákona 126/2015 Z. z. (Zákon o knižniciach) sú:

- *informačné zabezpečovanie vedy, techniky, výskumu a inovácií ako súčasť infraštruktúry výskumu a vývoja,*
- *dopĺňovanie, odborná evidencia, spracovávanie, uchovávanie, ochrana a sprístupňovanie domácich a zahraničných knižničných dokumentov z vedných odborov, budovanie a uchovávanie špecializovaného knižničného fondu,*
- *poskytovanie knižnično-informačných služieb zamerané na rozvoj vedy, techniky, výskumu, inovácií, kultúry a vzdelávania.*

Miesto SIPK v knižničnom systéme akceptuje aj MŠVVaŠ SR tým, že prideliuje osobitné finančné zdroje na úlohy vedeckej knižnice v rámci špecifických výdavkov (v roku 2019 vo výške 25 100 Eur).

Hlavným účelom činnosti SIPK a jej prioritou je poskytovanie knižnično-informačných služieb študentom a zamestnancov SPU. Služby knižnice adresované študentom a zamestnancom univerzity sú najmä:

- Výpožičky literatúry
- Prístup k elektronickým informačným zdrojom
- Evidencia publikačnej činnosti a ohlasov
- Rešeršné služby
- Podpora publikovania, bibliometrické služby.

Knižnica pri plnení svojich úloh aktívne spolupracuje s jednotlivými súčasťami univerzity, s knižnično-informačnými inštitúciami doma a v zahraničí, s vedecko-výskumnými pracoviskami rezortu pôdohospodárstva, aktívne participuje na rozvoji knižničného systému SR, organizuje odborné a vzdelávacie podujatia s cieľom rozvoja knihovníckej profesie, je členom Slovenskej asociácie knižníc a Spolku slovenských knihovníkov a knižníc, má zastúpenie vo vrcholových orgánoch obidvoch združení.

2. OPATRENIA NAVRHNUTÉ PREROKÚVANÍ SPRÁVY O ČINNOSTI SIPK ZA ROK 2018

- Naďalej financovať prevádzku knižnično-informačného systému z centrálnych zdrojov univerzity.

Realizovalo sa.

- V závislosti od finančných zdrojov implementovať modul inštitucionálneho repozitára ako súčasť KIS ARL.

Nepodarilo sa získať finančné prostriedky. Úlohu považujeme naďalej za dôležitú, bez finančného príspevku a podpory zo strany univerzity sa však splniť nedá. Vytvorenie inštitucionálneho repozitára, do ktorého by mohli autori, zamestnanci SPU v Nitre, ukladať a uchovávať svoje publikačné výstupy a výskumné dáta, pričom by bola univerzitou zabezpečená ich dlhodobá ochrana by znamenalo racionalizáciu mnohých procesov a je v súlade s aktuálnymi trendmi.

- Vedenie SPU súhlasí, aby SIPK sprístupňovala, v spolupráci s Vydavateľstvom SPU nekomerčnú online publikačnú produkciu SPU, najmä konferenčné zborníky, knižné publikácie a pod. Vedenie ukladá doplniť do licenčných zmlúv, ktoré uzatvára Vydavateľstvo SPU s autormi, body informujúce o tejto skutočnosti.

SIPK sprístupňuje online publikácie SPU prostredníctvom digitálnej knižnice a tiež aj online katalógu, či bibliografickej databázy. V licenčných zmluvách na knižné publikácie táto skutočnosť je uvedená, pre konferenčné zborníky sa licenčné zmluvy neuzatvárajú.

3. NOVÉ SLUŽBY A PRODUKTY

V roku 2019 urobila knižnica prieskum zameraný na postoje študentov SPU k e-knihám a používanie informačných zdrojov. Počet respondentov bol 504, išlo o študentov všetkých stupňov štúdia (FAPZ 94, FBP 77, FEM 201, FEŠRR 33, FZKI 39, TF 60). V tabuľkách dolu sú uvedené niektoré zistenia prieskumu spolu s komentárom.

58%	študentov používa pri štúdiu e-knihy
30%	študentov získava e-knihy cez knižnicu

Záujem o e-knihy medzi študentmi je teda dosť vysoký a knižnica by ho mala brať do úvahy pri nákupe literatúry.

54%	študentov preferuje tlačené skriptá a učebnice
27%	študentov preferuje e-skriptá a e-učebnice
19%	študentov je jedno, či sú v tlačenej alebo elektronickej forme

Záujem o e-skriptá a e-učebnice nie je zanedbateľný, prevažuje však záujem o učebnicovú literatúru v tlačenej forme. Takýto výsledok nie je prekvapivý, zhoduje sa s viacerými publikovanými zisteniami o lepšom akceptovaní obsahu tlačeneho textu pri učení.

Z hľadiska hodnotenia významu knižnice pre študentov sú zaujímavé odpovede na otázku, odkiaľ študenti najčastejšie získavajú literatúru pre seminárne a záverečné práce (študenti mohli zvoliť viac možností). Preferencia Google ako zdroja informácií je pochopiteľná, ale ani údaje o využívaní zdrojov z knižnice nie sú zanedbateľné.

373	študentov získava literatúru z Google
140	študentov získava literatúru z Google Scholar
325	študentov získava literatúru z knižnice
174	študentov získava literatúru od spolužiakov
135	študentov získava literatúru od pedagógov

Výsledky prieskumu sa premietli do niektorých rozhodnutí:

- Knižnica z príjmov kúpila databázu ProQuest Ebook Central, kolekciu Business and Management.
- Podpísala sa zmluva s CVTI o účasti na projekte virtuálnej študovne a virtuálna študovňa sa uviedla do prevádzky.

Kolekcia ProQuest Business and Management zahŕňa e-knihy z viac ako 100 akademických vydavateľstiev (napr. Oxford University Press, Copenhagen Business School Press, Princeton University Press, Hong Kong University Press, Amsterdam University Press, Stanford University Press, MIT Press ale tiež Wiley a iné). Vďaka predplatnému sa cez platformu ProQuest dostali používatelia z SPU aj k ďalším titulom s voľným prístupom. Štatistiky ukazujú dobré využitie e-knín z tejto kolekcie. V prílohe 1 je prehľad najvyužívanejších titulov. Predplatné za databázu na rok 2019 bolo 6 570 Eur, v roku 2020 by malo byť opäť financované z centrálnych zdrojov.

Virtuálna študovňa SIPK je výsledkom spolupráce medzi CVTI SR v Bratislave knižnicou. CVTI SR zdigitalizovalo tlačené publikácie a poskytuje softvér MediaINFO. Vydavateľstvo SPU poskytlo digitálne verzie novších titulov. Študovňa je v skúšobnej prevádzke predbežne do konca akademického roka 2019/2020. Digitalizované publikácie sú prístupné v počítačovej sieti SPU v Nitre, resp. cez vzdialený prístup. Texty nie je možné ukladať, kopírovať ani tlačiť. Kontrolovaný prístup umožňuje prostredie MediaINFO. Linky na plné texty jednotlivých titulov sú aj v online katalógu knižnice.

Obidva projekty možno hodnotiť pozitívne. Využitie virtuálnej študovne sa v porovnaní s ProQuest Ebook javí ako zanedbateľné, v pomere k počtu ponúkaných titulov sú však výsledky slušné.

12 003		stiahnutých kapitol z databázy ProQuest Ebook Central
127 / 159		počet publikácií / počet používateľov Virtuálnej študovne SIPK

Ďalšou novou službou v roku 2019 boli výpožičky aktuálnych čísiel tlačených časopisov mimo knižnice. Jej cieľom bolo lepšie využitie tlačených časopisov (najmä slovenských a českých). Od augusta si čitatelia takto požičali 56 časopisov. Úspešne pokračovali aj víkendové výpožičky kníh zo študovne.

Knižnica sa veľkou mierou podieľala na implementovaní identifikátora ORCID. V ORCID je v súčasnosti 190 autorov s afiliáciou SPU v Nitre. S cieľom zjednodušiť prenos údajov o publikačnej činnosti mimo WoS a Scopus do profilov ORCID sa zakúpila licencia na systém Citace PRO Plus, ktorý okrem iného umožňuje export do formátu BibTeX a následný import do ORCID. Systém Citace PRO má aj ďalšie užitočné funkcie. Generuje citácie publikácií v katalógu knižnice a bibliografickej databáze podľa STN ISO 690, čo hojne využívajú študenti pri citovaní vo svojich prácach. Celkom umožňuje exporty do 10 celosvetovo najpoužívanejších citačných štýlov. Obsahuje tiež citačný manažér, vhodný vďaka svojej jazykovej dostupnosti pre študentov. Náklady na Citace PRO Plus vo výške 2 880 Eur boli hradené zo zdrojov univerzity. Išlo o ročný poplatok, s platnosťou do októbra 2020. Odporúčame financovať Citace PRO Plus aj v roku 2020.

4. ORGANIZAČNÁ ŠTRUKTÚRA, PERSONÁLNE ZABEZPEČENIE

Organizačná štruktúra knižnice a personálne obsadenie jednotlivých pracovísk je nasledovné:

1. Oddelenie riadenia a prevádzky
 - Úsek administratívy a prevádzky (3,5 zamestnancov - 1,5 administratíva + 2 upratovačky)
 - Úsek systémovej podpory (3 zamestnanci)
2. Oddelenie doplňovania, revízie a spracovania fondu (7 zamestnancov)
 - Úsek akvizície a revízie
 - Úsek spracovania
3. Oddelenie knižničných služieb (6,5 zamestnancov)
 - Úsek skladov a výpožičných služieb
 - Univerzálna študovňa
 - Čítareň
4. Bibliograficko-informačné oddelenie (5 zamestnancov)

Uvedená organizačná štruktúra je neaktuálna, pripravený je návrh jednoduchšej a flexibilnejšej štruktúry.

Celkový počet zamestnancov v roku 2019 bol 26. V roku 2018 klesol počet zamestnancov z 29 na 28 a v roku 2019 na 26. Zastúpenie žien predstavovalo 24, mužov 2. Vysokoškolské vzdelanie mali 15 zamestnanci, stredoškolské 11. Pokles počtu zamestnancov súvisel s odchodmi do dôchodku. Z dôvodu racionalizácie niektorých činností neboli 2 pracovné miesta uvoľnené v roku 2019 obsadené.

Návštevnosť knižnice študentmi je veľmi premenlivá. Vysoká je na začiatku semestrov, na konci zimného semestra a v 1. polovici letného semestra. Nízka je počas skúšobného obdobia a zanedbateľná počas prázdnin. V snahe o efektívne fungovanie sa prijali nasledovné racionalizačné opatrenia:

- Boli zrušené pracovné miesta skladníčok. Najvyužívanejšie skriptá a učebnicová literatúra sa presunuli do priestorov výpožičného pultu. Vyhľadávanie literatúry v skladoch je zabezpečené formou služieb, na ktorých sa podieľa okrem pracovníčok oddelenia knižničných služieb aj personál oddelenia doplňovania, revízie a spracovania fondu.
- Kontaktné služby zabezpečujú nielen pracovníci oddelenia knižničných služieb, ale takmer všetci odborní zamestnanci, zároveň majú všetci zamestnanci v službách doplnené pracovné náplne o úlohy, ktoré vykonávajú v čase nízkej návštevnosti.

Ďalšia racionalizácia výpožičných služieb je podmienená kúpou interiérových regálov, aby sa mohli knihy zo skladu presunúť do priestorov študovne. Optimálne by bolo zavedenie RFID technológie umožňujúcej samoobslužné výpožičky. Znížila by sa požiadavka na obslužný personál a zjednodušila by sa manipulácia s knihami vo voľnom výbere. Ide o relatívne nákladné, avšak veľmi efektívne riešenie, ktoré by mohlo byť financované napr. z rozvojových projektov MŠVVaŠ.

Dlhodobým problémom personálneho zabezpečenia je nedostatok uchádzačov s knihovníckym vzdelaním. Je to problém všetkých slovenských knižníc. Ďalším problémom je, že možnosti ďalšieho vzdelávania knihovníkov sú minimálne a nereagujú na požiadavky zmeny profesie resp. potreby nových kvalifikácií. Čiastočne sa knižnica snaží riešiť tento problém interným vzdelávaním a tiež

využívaním ponuky vzdelávacích podujatí organizovaných najmä CVTI SR a Slovenskou asociáciou knižníc.

Zamestnanci knižnice sa zapájajú do činnosti odborných profesijných združení, sú prizývaní ako oponenti záverečných prác nielen na SPU, ale aj na Katedre knižničnej a informačnej vedy UK v Bratislave.

Národná skupina pre Open Access	Ľ. Jedličková
Pracovná skupina RV SR pre odborné vzdelávanie a prípravu pre skupinu odborov Publicistika, knihovníctvo a vedecké informácie	B. Bellérová
Redakčná rada časopisu ITlib	B. Bellérová
Správna rada Slovenskej asociácie knižníc	B. Bellérová
Výbor Spolku slovenských knihovníkov a knižníc	S. Jakubcová

5. PRIESTOROVÉ A TECHNICKÉ ZABEZPEČENIE

V oblasti priestorového a technického vybavenie neprišlo k zásadným zmenám. V hlavnej budove má knižnica k dispozícii 5 300 m². Knižničné sklady zaberajú približne 1 500 m², priestory univerzálnej študovne 1 386 m² a výpočítací pult 240m². Budova slúži okrem knižnice dvom pracoviskám FEM (Katedra spoločenských vied, Centrum pedagogiky a psychologického poradenstva) a Archívu a registratúrnemu stredisku SPU. Čítareň na Tr. A. Hlinku má 117,78m². Počet miest na štúdium je 120 (plus 24 tzv. oddychových miest predstavujú rôzne kreslá, sedacie vaky a pohovky).

V roku 2019 bola kompletne vyčistená fasáda budovy. V roku 2020 by bolo vhodné vymalovať používateľské priestory (najmä univerzálnu študovňu), ale aj chodby a kancelárie. Niektoré kancelárie boli naposledy maľované pred viac ako 15 rokmi, používateľské priestory pred viac ako 10 rokmi.

5.1. Sieťová infraštruktúra a hardvérové a softvérové zabezpečenie

SIPK prevádzkuje autonómny sieťový uzol v rámci SPU LAN. Súčasťou tohto uzla sú pracoviská FEM a archív. Prostriedky IKT sú z technologického aspektu prevádzkované na 2 platformách: Windows a Free & Open BSD. Všetky zariadenia v SIPK pre obsluhu klientskych požiadaviek pracujú v multipoužívateľskom režime pod centrálnou správou. Technické vybavenie je nasledovné:

- 4 servery
- 29 PC
- 23 tenkých klientov
- 10 NB
- 9 AP (prístupové body pre WiFi)
- 6 sieťových tlačiarní (vrátane pokladničných pre potvrdenia používateľom v rámci agendy výpočítacích služieb)
- 6 skenerov (stolné aj ručné/mobilné)

- 2 čítacie lupy

Návštevníci knižnice môžu využívať 18 pracovných staníc, z toho 2 so samoobslužnou tlačou a 2 so skenermi. **V roku 2019 sa z príjmov knižnica zabezpečila modernizácia IKT v hodnote 2 120 Eur (5 mini PC a 2 UPS).**

Pre zabezpečenie prevádzky knižnice a jej služieb sa v oblasti IKT vykonávajú nasledovné činnosti:

- správa sietí SIPK (LAN, WLAN), vrátane správy serverov, bezpečnostného monitoringu a zálohovania dát,
- technická správa knižnično-informačného systému ARL, vrátane exportov do ďalších systémov,
- lokálna administrácia webového sídla SIPK,
- správa vzdialeného prístupu do siete SIPK a k EIZ (služba TuKAN),
- správa prístupového systému priestorov univerzálnej študovne,
- administrácia digitálneho archívu,
- technická podpora používateľov podľa požiadaviek, základná technická údržba zariadení

Na základe dohody sa zabezpečuje administrácia a podpora používateľov všetkých pracovísk SPU dislokovaných v budove knižnice.

5.2. Knižnično-informačný systém

V roku 2019 skončila zmluva o používaní knižnično-informačného systému (KIS) Advanced Rapid Library 21 a jeho servisnom zabezpečení, v novembri 2019 bola podpísaná nová zmluva (382/2019). Zmluva sa uzatvorila na 4 roky a ročný poplatok predstavuje sumu 13 080 Eur bez DPH (o 2,6% viac ako podľa predošlej zmluvy). Súčasťou zmluvnej ceny je 90 servisných hodín na prípadné úpravy.

KIS poskytuje štandardné moduly akvizícia, katalogizácia, správa seriálov, správa autorít, revízia a vyradovanie, výpožičné služby, evidencia publikačnej činnosti a webové aplikácie pre online katalóg, bibliografickú databázu, čitateľské kontá, výpožičné služby (aj MVS), online evidenciu publikačnej činnosti a modul pre knižnice na katedrách. Súčasťou dodávky je aj dokumentový server, ktorý sa využíva najmä pre obálky a obsahy v online katalógu. Pripravená je aj aplikácie pre odovzdávanie textov publikácií pre evidenciu publikačnej činnosti. Z KIS sa exportujú údaje do CREPČ 2 a UIS.

459 261		návštev webového sídla knižnice
21 908		vstupov do výpožičného systému
157 379		vyhľadávaní v online katalógu a bibliografickej databáze

6. HOSPODÁRENIE

Pridelená dotácia v roku 2018	316 588 Eur
z toho	
– bežné výdavky ekonomická klasifikácia 610	291 488 Eur

– špecifiká ekonomická klasifikácia 610	19 200 Eur
– špecifiká ekonomická klasifikácia 630	5 900 Eur
Vzhľadom na rozpísanie prostriedkov economickej klasifikácie 610 na kategóriu 630 vo výške 10 688 EUR bola dotácia navýšená o 35,2% z tejto čiastky, t. j.	3 762,20 Eur
zostatok dotácie z roku 2018	2 989,72 Eur
Príjmy	22 253,46 Eur
– poplatky za knižničné služby	10 980,48 Eur
– 2% z dane (daň za rok 2017)	8 589,44 Eur
– projekt FPU z(dočerpanie z roku 2018)	2 241,13 Eur
– podnikateľská činnosť (kopírovanie a tlač)	583,44 Eur
zostatok z príjmov z roku 2018	13 573,52 Eur
Celkové finančné náklady v roku 2019 - čerpanie	363 851,10 Eur
– z toho pridelená dotácia	
– ekon. klasif. 610	297 810,55 Eur
– ekon. klasif. 630	20 356,76 Eur
o z toho nákup literatúry	10 407,86 Eur
– z toho príjmy	27 407,91 Eur
o z toho nákup literatúry z príjmov za kniž. služby	1 375,86 Eur
o z toho nákup literatúry z projektov a 2%	10 830,87 Eur
o z toho ProQuest Ebook Central	6 570,00 Eur
– z toho z centrálnych zdrojov SPU	
o knižnično-informačný systém	15 300,00 Eur
o Citace PRO Plus	2 880,00 Eur

7. ODBORNÉ ČINNOSTI

7.1. Dopĺňovanie, spracovanie a ochrana knižničného fondu

Vytvoriť dobrú knižnicu nie je možné bez kvalitného výberu literatúry. Za túto úlohu zodpovedá akvizičná komisia a vykonáva ju úsek akvizície. Dopĺňovanie fondu musí odrážať potreby používateľov knižnice a zároveň je limitované jej finančnými možnosťami. Nevyhnutná je spolupráca s katedrami SPU, zahraničná vedecká literatúra sa nakupuje takmer výlučne na základe návrhov katedier. Vývoj vybraných ukazovateľov za 6 ročné obdobie je v tabuľke 1.

V roku 2019 predstavoval celkový prírastok literatúry do fondu 5 474 knižničných jednotiek (kn. j.), čo je oproti predošlému roku menej o viac ako 600. Najväčší podiel na prírastku mal prevod záverečných prác, nákup sa na prírastku literatúry podieľal len 31 %. Toto vnímame ako dlhodobý problém.

1 697 kn. j. (31 %)

nákup kníh a skrípt

2 505 kn. j.	prevod záverečných prác
476 kn. j.	prevod kníh a skrípt z Vydavateľstva SPU
598 kn. j.	dar inštitúcií a jednotlivcov

Na nákup literatúry sa vynaložilo celkom 36 696, 04 Eur. Bez príspevia 2% z dane by však situácia bola oveľa horšia. Knižnica dlhodobo nedostáva z dotačných zdrojov žiadne prostriedky na nákup literatúry, okrem špecifik. Každoročne tak musí na nákup literatúry a prevádzku odobrať z mzdových prostriedkov.

Výrazne sa zhoršili možnosti uchádzať sa o dotáciu z grantových programov Fondu na podporu umenia, ktoré knižnica v minulosti využívala. Pre akademické knižnice sa na nákup literatúry poskytujú iba minimálne dotácie, navyše podmienené 15 % zastúpením publikácií ktorých vydanie podporil Fond. Pre všetky ďalšie programy týkajúce sa knižníc, neboli akademické knižnice od roku 2019 oprávnenými žiadateľmi.

Vo vyššie uvedenej sume 36 969, 04 Eur na nákup literatúry sú zahrnuté aj zdroje katedier a pracovísk SPU.

28 994,21 Eur	nákup kníh a skrípt
10 460,44 Eur	z toho hradili katedry
7 704,83 Eur	nákup časopisov
3 621, 25 Eur	z toho hradili katedry

Nákup časopisov sa zameriaval výlučne na tlačene časopisy, spravidla slovenské a české. Je to dlhodobý trend, pretože viac ako 10 000 titulov online časopisov je k dispozícii v licencovaných databázach (EIZ) a postupne narastá ponuka kvalitných vedeckých časopisov publikovaných formou Open Access. Pri porovnaní údajov o online periodikách (tabuľka 1) prišlo v roku 2019 k ich výraznému poklesu. Nejde však o nijako dramatickú zmenu. Pokles bol spôsobený ukončením prístupu k databáze ProQuest Central, ktorá síce obsahovala viac ako 18 000 periodík, avšak veľká časť z nich boli noviny, populárno-náučné časopisy, či časopisy mimo odborného zamerania SPU. Na druhej strane, pribudli online časopisy v databáze Infotrac (GALE).

Tabuľka 1 Prehľad vývoja niektorých ukazovateľov za 6 ročné obdobie

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Knižničný fond	530 402	529 268	528 279	532 027	532 119	534 736
- z toho elektronické dokumenty	4 313	4 393	4 444	4 505	4 554	4 631
Celkový ročný prírastok	5 353	5 277	5 947	5 431	6 111	5 474
- z toho kúpou	1 244	1 524	1 595	1 895	2 047	1 697

- z toho digitálne knihy zaradené do fondu	0	15	55	65	95	109
Prírastok kn. j. zo SR	4 682	4 569	5 293	4 571	5 192	4 445
Prírastok kn. j. zo zahraničia	671	708	654	860	919	1029
Zrevidované knižničné jednotky	56 831	44 447	44 877	75 248	47 411	56 324
Vyradené kniž. jednotky	2 625	6 411	6 936	1 653	6 049	2 887
Dochádzajúce periodiká tituly/exempláre	216/306	204/298	206/296	206/295	196/277	202/293
- z toho tituly/periodiká pre katedry (hradené z ich zdrojov)	56/75	60/82	65/87	60/81	57/80	61/82
Počet online sprístupňovaných periodík	29 340	29 340	29 340	16 774	22 648	10 619
Náklady na nákup literatúry v Eur	34 405	31 293	31 140	38 204,23	39 147	36 696

V súlade s platnou legislatívou sa vykonávala revízia knižničného fondu a vyradňovali sa zastarané publikácie. V roku 2019 sa z dôvodu nevymáhateľnosti nevrátených výpožičiek vyradilo 261 kn. j. kníh v hodnote 1 655 Eur (išlo o nevrátené výpožičky za obdobie 5 rokov). **Právny nástroj na vymáhanie výpožičiek s nízkou cenou v podstate neexistuje a preto je jedinou cestou prevencia, t. j. požadovať od odchádzajúcich študentov a zamestnancov potvrdenie o tom, že majú vysporiadané záväzky voči knižnici.** Niektoré fakulty takéto potvrdenia od končiacich / odchádzajúcich študentov alebo zamestnancov požadujú, iné nie. Knižnica potvrdenia na požiadanie zasiela elektronicky.

Knihovnícke spracovanie sa riadilo medzinárodnými štandardmi, najmä AACR 2 a MARC 21. Výstupom spracovania sú katalogizačné záznamy, v roku 2019 sa ich vytvorilo 3 389. V procese menného a vecného spracovania sa vytvárajú authority (osobné mená, korporácie, akcie/konferencie, edície, geografické mená, predmetové heslá a formy/žánre). Priebežne sa venuje pozornosť aj kontrole a oprave údajov najmä starších záznamov (konvertovaných z najstarších systémov). Keď to umožňujú časové kapacity, pracuje sa na retrospektívnom spracovaní najstaršej literatúry.

7.2. Výpožičné služby, návštevnosť knižnice

V roku 2019 sme opäť zaznamenali mierny pokles výpožičiek tlačených publikácií (o 4,8%). Predpokladáme, že tento jav súvisí najmä s nižším počtom študentov na SPU. Na druhej strane priebežne narastajú online výpožičky. Ako online výpožičky knižnica vykazuje stiahnutia dokumentov z digitálneho repozitára. Digitálny repozitár obsahuje veľký podiel plných textov publikácií, ktoré sú vyhľadateľné na webe a preto ich môže využívať každý, aj mimo SPU v Nitre.

52 457	výpožičiek tlačených dokumentov
294 862	online výpožičiek

V roku 2019 sa v knižnici registrovalo 1 101 nových čitateľov (v roku 2018 1 125). Členstvo si predĺžilo 1 349 čitateľov (v roku 2018 1431). Celkový počet aktívnych čitateľov bol vyšší, tento údaj zahŕňa napr. aj študentov, ktorí už nemali platnú registráciu, ale nemali vrátené všetky výpožičky.

3 154	aktívnych čitateľov
2 812	aktívnych čitateľov – študentov SPU v Nitre
45 %	študentov SPU má registráciu v knižnici

Hoci podiel aktívnych čitateľov knižnice – študentov SPU je 45%, ďalší využívajú jej služby bez registrácie. Sú to najmä služby čítárne, databázy (EIZ, bibliografická databáza), virtuálnu študovňu a digitálnu knižnicu.

Knižnica poskytovala aj online výpožičky na komerčnej báze – prostredníctvom služby Flexibooks.cz a ProQuest Ebook Central (podrobnejšie popísané v úvodnej časti). Záujem o službu Flexibooks.cz je nižší ako sme predpokladali. Môže to súvisieť nielen s obmedzenou ponukou, ale aj s relatívne ťažkopádny systémom.

7.3. Bibliograficko-informačné služby, evidencia publikačnej činnosti

Jednou z tradičných úloh SIPK je bibliografická registrácia publikácií slovenských autorov z oblasti poľnohospodárstva. Knižnica ju robí takmer nepretržite od roku 1966, najskôr formou tlačenej bibliografie a posledných 25 rokov formou bibliografickej databázy. Táto práca sa do veľkej miery prelína s evidenciou publikačnej činnosti zamestnancov univerzity (EPC). Tvorba záznamov pre EPC je však oveľa náročnejšia, pretože si vyžaduje podrobnejší popis publikácií a sledovanie kritérií určených Vyhláškou č. 456 MŠVVaŠ SR z 18. decembra 2012 o centrálnom registri evidencie publikačnej činnosti a centrálnom registri evidencie umeleckej činnosti. Z hľadiska formálneho sa, rovnako ako pri spracovaní knižničného fondu, vychádza najmä z medzinárodných štandardov AACR 2 a MARC 21

Evidencia publikačnej činnosti v CREPČ 2 spôsobuje v porovnaní s CREPČ 1 viacero problémov. Primárne sa záznamy spracujú v KIS a následne sa jednotlivo načítajú do CREPČ 2, pričom je potrebné niektoré položky upraviť. Zvýšila sa tak časová náročnosť spracovania. Dochádza tiež k väčším disproporciám medzi údajmi v databáze publikačnej činnosti zamestnancov SPU a CREPČ 2. Je to spôsobené najmä tým, že publikácie našich autorov vytvorené v spoluautorstve s inými univerzitami môžu evidovať aj iné vysoké školy, spoločné záznamy môžu meniť / upravovať.

Do databázy publikačnej činnosti sa začali automaticky importovať údaje o kvartiloch časopisov z JCR a SJR. Novinka je zatiaľ v testovacej fáze, identifikovalo sa viacero chýb. V spolupráci s dodávateľom KIS sa budú hľadať riešenia.

Súčasťou agendy EPC bola komunikácia s autormi a s CVTI SR. CVTI priebežne prehodnocovalo kategórie publikácií a túto skutočnosť bolo potrebné komunikovať s jednotlivými autormi. Na žiadosti autorov sa do CVTI odosielali požiadavky na prednostné posúdenie monografií. Vybavovanie žiadostí zo strany CVTI bolo veľmi zdĺhavé.

V roku 2019 sa v databáze publikačnej činnosti vytvorilo 3 987 záznamov, s rokom vykazovania 2019 ich bolo 2 137. Tieto boli súbežne importované do databázy CREPČ 2. Veľký podiel na agende EPC má evidencia ohlasov, resp. vytváranie citačných záznamov. V roku 2019 sa ich vytvorilo viac ako 6 000, s rokom citovania 2019 je zatiaľ 5 0526. Z databáz SCOPUS a Web of Science sa ohlasy preberajú automaticky, na základe notifikácií.

Rešeršná činnosť, tvorba výstupov publikačnej činnosti a ohlasov má v porovnaní s predošlými obdobiami klesajúcu tendenciu, čo však nehodnotíme negatívne. Spracovalo sa 98 tematických rešerší (v roku 2018 118) prevažne pre študentov, 191 citačných výstupov (v roku 2018 253), 156 výstupov publikačnej činnosti (v roku 2018 260). Tematické rešerše pre študentov sa dlhodobo knižnica snaží obmedzovať s cieľom viesť študentov k samostatnosti pri práci s informáciami. Preto vytvorila blog na ktorom o. i. poskytuje jednoduché návody na vyhľadávanie literatúry. Pokles počtu výstupov EPC a citačných rešerší neznamena menšie využívanie služieb, ale väčšiu mieru samostatného využívania databázy publikačnej činnosti autormi.

Spracovávali sa špecifické výstupy podľa požiadaviek fakúlt a vedenia SPU na hodnotiace účely. Služby zamerané na evidenciu publikačnej činnosti a ohlasov sa poskytovali aj niektorým výskumným ústavom rezortu pôdohospodárstva.

7.4. Elektronické informačné zdroje (EIZ)

Rok 2019 znamenal ukončenie financovania nákupu EIZ zo štrukturálnych fondov EU. Výnimkou je databáza Web of Science, financovaná z projektu NISPEZ IV do roku 2021. Preto bol prijatý nový model financovania EIZ ako súčasť dotácií zo štátneho rozpočtu verejným vysokým školám. Vyčlenili sa konkrétne finančné prostriedky pre prístupy na rok 2020 zo zdrojov MŠVVaŠ a participácia jednotlivých VŠ. Podiel SPU na nákladoch na EIZ vyčíslilo ministerstvo ako 6,3% t. j. 154 271 Eur. Databáza Infotrack (GALE) bola financovaná zo zdrojov Ministerstva kultúry a ProQuest Ebooks Central z príjmov knižnice.

Plnotextové databázy – licencované EIZ boli hlavným zdrojom kvalitnej zahraničnej časopiseckej a knižnej literatúry. Najvyužívanejšou databázou zostáva Science Direct, aj keď v porovnaní s minulými rokmi prišlo k poklesu prevzatých plných textov z tejto databázy v prospech kapitol z knižných publikácií, najmä Springer e-books. Detailný vývoj je v tabuľke 2.

101 030

článkov prevzatých z licencovaných EIZ

69 038

kapitol prevzatých z licencovaných EIZ

Využívanie bibliografických, resp. scientometrických databáz Web of Science a Scopus má dlhodobý rastúci charakter a potvrdzuje význam týchto databáz najmä pre pedagógov a výskumníkov.

55 881

vyhľadávaní v databáze Web of Science

30 416

vyhľadávaní v databáze Scopus

Tabuľka 2 Využitie licencovaných EIZ 2016 - 2018 (pre plnotextové databázy je uvedený ukazovateľ „full texts“ pre bibliografické databázy ukazovateľ „searches“).

Databáza	2016	2017	2018	2019
Wiley	8 849	9 487	10 866	11 272
ProQuest Central	5 677	6 521	5 691	0
Knovel	28 642	20 523	27 982	16 790
ProQuest e-books	7 590	4 024	7 187	12 003
Scopus	24 539	25 106	25 339	30 416
WoS	42 031	47 867	46 667	55 881
Science Direct	90 202	90 998	90 136	77 866
SpringerLINK	13 245	14 528	12 127	11 330
Infotrac*	0	0	413	562
Springer e-books**	0	0	0	40 252

*Prístup začal v roku 2018

**Prístup začal v roku 2019

8. INÉ ČINNOSTI

- **Informačné vzdelávanie** – pokračovala spolupráca s fakultami týkajúca sa informačného vzdelávania pre študentov. Spolu sa realizovalo 43 podujatí, niektoré priamo v knižnici. Prednášky sa zameriavali najmä na vyhľadávanie literatúry pre záverečné práce, etiku publikovania a správne citovanie. Relatívne novou témou, ktorú zapracúvame do informačného vzdelávania je kritické hodnotenie informácií. Knižnica tiež participovala na predmete Vedecké publikovanie (pre doktorandov) prednáškami zameranými na témy ako softvérové nástroje na podporu publikovania, scientometrické nástroje na hodnotenie kvality publikácií, elektronické informačné zdroje na podporu publikovania a evidenciu publikačnej činnosti. S témou „Informačné zdroje“ sa knižnica naďalej podieľala na výučbe MBA Agribusiness and Commerce.
- **Medzinárodná výmena dokumentov** – do zahraničia sa odosielali časopisy Acta technologica agriculturae (36 ks 34 partnerom), Acta horticulturae et regiotecturae (50 ks 48 partnerom), Acta regionalia et environmentalica (8ks 8 partnerom), Agrochémia (10ks 10 partnerom). Poštovné predstavovalo sumu 492 Eur. Od partnerov sa získalo 48 titulov monografií a 22 titulov časopisov.
- **Agenda DOI** – v roku 2018 bolo zaregistrovaných 493 DOI.
- **Služba Similarity Check** – knižnica je sprostredkovateľom nástroja na kontrolu originality iThenticate, ktorý využívajú najmä redakčné rady vedeckých časopisov.
- **Marketingové aktivity** – zisťovanie potrieb používateľov a ich spokojnosti so službami sú nevyhnutnou súčasťou knižničnej práce. V roku 2019 sa uskutočnil prieskum zameraný na postoje študentov k e-knihám, podrobnejšie popísaný v úvode. Užitočným nástrojom propagácie knižnice je najmä Facebook, knižnica však využíva aj iné formy. Zapája sa do

Týždňa slovenských knižníc, celoslovenského podujatia na propagáciu knižničnej práce. Na začiatku akademického roka sa snaží osloviť nových študentov, pozitívne reakcie sú najmä na podujatie „mobilný výpožičný pult“. Blog knižnica využíva nielen ako nástroj informačného vzdelávania a tiež na propagáciu publikácií vo fonde.

- **Organizačné zabezpečenie expozície SPU na výstave AGROKOMPLEX**, v spolupráci s Kanceláriou komunikácie a práce s verejnosťou.

Správa čerpala údaje a informácie zo správ o činnosti jednotlivých oddelení a úsekov knižnice. Ich autorkami boli: Ing. PhDr. Dagmar Bugárová, Ing. Mária Bumbalová, Ing. Katarína Šimončíková, Ing. Slavomíra Jakubcová, PhDr. Ľubica Jamborová, PhD.

NÁVRH OPATRENÍ

- Hľadať možnosti vyčlenenia finančných zdrojov na nákup literatúry.
- Naďalej financovať prevádzku knižnično-informačného systému z centrálnych zdrojov univerzity.
- Vyčleniť finančné prostriedky na pokračovanie prístupu k Citace PRO Plus.
- Zvážiť možnosť financovania samoobslužného riešenia na báze RFID technológie alebo inštitucionálneho repozitára v rámci rozvojových projektov.
- Upozorniť študijné oddelenia, aby od končiacich študentov požadovali potvrdenie o vysporiadaní záväzkov voči knižnici. Rovnaké potvrdenia by sa mali požadovať aj od odchádzajúcich zamestnancov.

Príloha Najvyužívanejšie tituly e-kníh z ProQuest Ebook Collection (čísla znamenajú počty stiahnutí kapitol)

Total for all titles: 12003

Business Marketing Face to Face	Goodfellow Publishers Ltd	1070
Handbook of Food Science and Technology 3 : Food Biochemistry and Technology	John Wiley & Sons, Incorporated	465
Valuation Techniques : Discounted Cash Flow, Earnings Quality, Measures of Value Added, and Real Options	John Wiley & Sons, Incorporated	281
New Directions in Rural Tourism	Routledge (Taylor & Francis)	262
Drawing Trees	Dover Publications	221
Milk : A Global History	Reaktion Books, Limited	202
Terms of Trade : Glossary of International Economics	World Scientific Publishing Co Pte Ltd	194
Building an Innovative Learning Organization : A Framework to Build a Smarter Workforce, Adapt to Change, and Drive Growth	John Wiley & Sons, Incorporated	191
Michael Allen's Guide to E-Learning : Building Interactive, Fun, and Effective Learning Programs for Any Company	John Wiley & Sons, Incorporated	182
Agricultural Production : Organic and Conventional Systems	CRC Press LLC (Taylor & Francis)	169
Measurement and Quality Control of Processes and Products in Manufacturing and Enterprise	Trans Tech Publications, Limited	152
Biochemistry of Foods	Elsevier Science & Technology	146
Research Themes for Tourism	CABI	132
The Certified Quality Process Analyst Handbook	ASQ Quality Press	132
Traditional Foods : General and Consumer Aspects	Springer	128
Creating Citizen-Consumers : Changing Publics and Changing Public Services	SAGE Publications	127
Fundamentals of Quality Control and Improvement	John Wiley & Sons, Incorporated	120
Rural Tourism Development : Localism and Cultural Change	Channel View Publications	113
Mastering Mobile Learning	Center for Creative Leadership	111
Natural Food Additives, Ingredients and Flavourings	Elsevier Science & Technology	107
Organizational Excellence Through Total Quality Management	New Age International Ltd	106
Statistical and Managerial Techniques for Six Sigma Methodology : Theory and Application	John Wiley & Sons, Incorporated	99
Financial Statement Analysis	Dearborn Trade, A Kaplan Professional Company	97
The AMA Dictionary of Business and Management	AMACOM	97
Root Cause Analysis : Simplified Tools and Techniques	ASQ Quality Press	96
Data Visualization, Volume II : Uncovering the Hidden Pattern in Data Using Basic and New Quality Tools	Business Expert Press	94
The ASQ Quality Improvement Pocket Guide : Basic History, Concepts, Tools, and Relationships	ASQ Quality Press	91
Economic Analysis of the Financial Records of al-Qa'ida in Iraq	RAND Corporation, The	90
Designing Management Information Systems	Oxford University Press, Incorporated	88
The Four Mindsets : How to Influence, Motivate and Lead High Performance Teams	John Wiley & Sons, Incorporated	85
Benchmarking in Total Quality Management , Volume 13, Issue 4	Emerald Publishing	84

	Limited	
The Science of Meat Quality	John Wiley & Sons, Incorporated	82
Business Ethics : A Stakeholder and Issues Management Approach	Berrett-Koehler Publishers, Incorporated	78
Improving Production with Lean Thinking	John Wiley & Sons, Incorporated	76
Economics of Animal Health and Production : A Practical and Theoretical Guide	CABI	73
Encouraging Trade and Foreign Direct Investment in Ukraine	RAND Corporation, The	73
Economics of Natural and Human Resources in Agriculture	Nova Science Publishers, Incorporated	72
Reinventing HR : Strategic and Organisational Relevance of the Human Resources Function	Knowres Publishing	72
Implementing effective TQM	Emerald Publishing Limited	71
Managing Business Performance : The Science and the Art	John Wiley & Sons, Incorporated	70
ASQ Auditing Handbook	ASQ Quality Press	67
Financial Forecasting, Analysis, and Modelling : A Framework for Long-Term Forecasting	John Wiley & Sons, Incorporated	65
Managing Human Resources in the Global Context	New Age International Ltd	62
Certified Quality Engineer Handbook	ASQ Quality Press	61
Financial Ratios	Business Expert Press	61
Quantitative Financial Risk Management : Theory and Practice	John Wiley & Sons, Incorporated	60
The Art of Company Valuation and Financial Statement Analysis : A Value Investor's Guide with Real-Life Case Studies	John Wiley & Sons, Incorporated	60
Corporate Finance : Theory and Practice	John Wiley & Sons, Incorporated	59
Management and Organisational Behaviour	Himalaya Publishing House	59
The Shadows of Consumption : Consequences for the Global Environment	MIT Press	57
Marketingová komunikace a public relations : Výklad pojmů a teorie oboru	Charles University in Prague, Karolinum Press	55
Project Planning and Management: An Aspect of Development	Diplomica Verlag	52
Learning to Manage Global Environmental Risks : A Comparative History of Social Responses to Climate Change, Ozone Depletion and Acid Rain	MIT Press	51
Agricultural Production	Nova Science Publishers, Incorporated	50
Materials, Technologies and Quality Assurance II : Special Topic Volume with Invited Peer Reviewed Papers Only	Trans Tech Publications, Limited	50